

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження начальника
військової адміністрації
від 05.12.2025 № 01-08/330

**ПРОГРАМА
ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ
ВТРАТ І РОЗРИВІВ
на рівні загальної середньої освіти у
Кремінській міській територіальній
громаді на 2026-2027 роки**

м. Кремінна
2025 рік

I. ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1.	Ініціатор розроблення Програми	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради
2.	Дата, номер і назва документа про розроблення Програми	Рішення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (протокол № 122 від 07.06.2023)
3.	Розробник Програми	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради
4.	Підстава для розробки Програми	-стаття 53 Конституції України; -Закон України «Про освіту»; -Закон України «Про повну загальну середню освіту»
5.	Відповідальний виконавець Програми	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради
6.	Співвиконавці Програми	Заклади загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
7.	Термін реалізації Програми	2026-2027 роки
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Місцевий бюджет; Інші джерела, не забороні законодавством.
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	Відповідно до видатків на реалізацію завдань та заходів Програми.

II. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

У Законі України «Про освіту» зазначається, що «освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави». Право громадян на якісну та доступну освіту закріплено Конституцією та законами України.

Уже понад півтора року триває ескалація російсько-української війни, що розпочалась нападом росії на Україну навесні 2014 року. Окрім болісних втрат, які всі ми бачимо і відчуваємо просто зараз, ця війна несе із собою втрати відтерміновані і тому менш помітні сьогодні. Серед них – освітні втрати, яких зазнали українські діти. Ці втрати можуть мати серйозний вплив як на майбутню долю самих дітей, так і на подальший розвиток країни в цілому. Їхнє подолання має стати одним з пріоритетів української системи освіти. Особливість освітніх втрат – вони накопичуються і поглиблюються, якщо вчасно і ефективно не

вживати заходів для їх подолання.

Дослідження показують, що війни мали суттєвий вплив на академічні здобутки, фізичне та ментальне здоров'я, а також рівень доходу та добробут учнівства в майбутньому. За деякими даними, діти, чий доступ до освіти перервався або був обмежений під час Другої світової війни, мали втрати у доході навіть через 40 років. Існує ризик, що свої наслідки матиме також війна росії проти України, зокрема після повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року. При цьому її вплив може накладатися на освітні втрати, зумовлені у 2020-2021 роках пандемією COVID-19.

Окрім безпосередньої зупинки освітнього процесу, що мав місце по всій країні після 24 лютого 2022 року, а також обмежень дистанційного навчання, на виникнення освітніх втрат можуть впливати також інші фактори:

Бойові дії та окупація. Діти, які перебувають або хоча б якийсь час перебували на територіях бойових дій або окупованих територіях, можуть не навчатися взагалі або не робити цього певний період часу. Крім цього, доступ до освіти обмежують значні руйнування освітньої та житлової інфраструктури.

Повітряні тривоги. Якщо під час очного уроку починається повітряна тривога, учні мають спуститися в укриття, облаштоване у школі. Якщо тривога починається під час дистанційного уроку, він теж має призупинитися.

Виїзд учнівства за кордон. Мовний бар'єр є вагомим проблемою для учнів, які виїхали за кордон. Через це вони можуть не опанувати навчальну програму у країні проживання. Водночас навчатися з-за кордону в українській школі теж може бути складно, через що учнівство також не опанує на достатньому рівні українську освітню програму.

Переміщення у межах України. Діти, які були вимушено переміщені в межах України, могли мати незадовільні житлові умови, проживати в школах або спортзалах і не мати можливості повноцінно вчитися. Таким чином, навіть переїзд лише на кілька місяців міг спровокувати освітні прогалини.

Відключення електроенергії через масові обстріли критичної інфраструктури в Україні. Відключення світла прямо впливають на якість дистанційного навчання. Внаслідок відключень освітні прогалини учнівства можуть зростати.

На виникнення освітніх втрат можуть мати вплив також інші структурні чинники, які можуть накладатися на наслідки, спричинені пандемією і війною. Вони також не є взаємовиключними. Серед цих чинників:

Доходи родини. Дослідження PISA 2018 року показало, що у підлітків із домогосподарств з вищим доходом кращі результати навчання. Діти з бідніших родин можуть мати менший доступ до Інтернету та технічних засобів. Окрім цього, дослідження показали, що діти з родин із низьким соціоекономічним статусом під час пандемії мали більші освітні втрати.

Освіта батьків. Різні дослідження демонструють, що діти, у яких батьки мають нижчий рівень освіти, можуть мати гірші результати у навчанні.

Залученість батьків та умови для навчання. На ймовірність отримати освітні прогалини також впливає те, наскільки батьки залучені до освітнього процесу дитини, чи вони підтримують її та цікавляться навчанням. Окрім цього, важливу роль відіграє наявність у дитини простору для навчання,

книжок, засобів для дистанційного навчання.

Освітнє середовище. Міжнародне дослідження PISA 2018 показало, що в Україні підлітки, які є об'єктами булінгу і цькування в школі, мають нижчі результати навчання.

У Кременській міській територіальній громаді через тимчасову окупацію території освітній процес був перерваний у всіх закладах освіти. З початком 2022/2023 навчального року і надалі освітні послуги надають п'ять із шести закладів загальної середньої освіти у дистанційній формі роботи.

Нестабільні умови організації освітнього процесу вплинули на результати навчальних досягнень учнів. Проте такі фактори як: тривале дистанційне навчання; зміна учнями місця проживання; зміни в контингенті учнів і педагогів; недостатня забезпеченість учнів електронними засобами, необхідними для онлайн-навчання; повітряні тривоги (наслідком яких є загальні втрати в навчальному часі); відключення електроенергії, нестабільність Інтернету; емоційний стан учасників освітнього процесу, неготовність і психологічна неспроможність значної частини здобувачів освіти до самоорганізації, самоконтролю та самоосвіти; недостатня об'єктивність оцінювання результатів освітньої діяльності учнів, що пов'язано серед іншого з несформованістю почуття відповідальності та академічної доброчесності в учнів та їх батьків – мають свої негативні наслідки, які, в першу чергу, виражаються освітніми втратами. Це позначається втратою можливостей для всебічного розвитку дитини: інтелектуального, соціального, емоційного, психологічного тощо. Крім навчальних втрат важливими залишаються виховні, фізичні та психологічні складові. Наслідком освітніх втрат можуть бути незворотні негативні процеси: як на рівні окремої особистості, так і соціуму в цілому.

Освітні втрати (прогалини в знаннях здобувачів освіти, незасвоєння ними матеріалу на рівні державних стандартів на певному рівні освіти) зумовляють ще більші втрати на наступних етапах навчання. Масовий характер освітніх втрат у підсумку негативно вплине на загальний рівень освіченості громадян країни, їх здатність до комунікації, соціалізації, подальшого професійного становлення. І це в підсумку позначиться на добробуті цілого суспільства: призведе до серйозних економічних та соціальних наслідків у майбутньому.

Режим онлайн-навчання під час пандемії та війни негативно вплинув на здоров'я здобувачів освіти. Малорухомий спосіб життя, надмірне навантаження на зір негативно позначилися на здоров'ї учасників освітнього процесу.

Нестача спілкування з педагогами та ровесниками, психологічні травми, викликані воєнними подіями в країні, негативно вплинули на психоемоційний стан здобувачів освіти. Це у свою чергу може призвести до внутрішніх конфліктів дітей та підлітків, підвищити їх рівень тривожності, сформувати страхи, знизити мотивацію до навчання, погіршити пам'ять та розумову діяльність, вплинути на зниження рівня соціалізації та подальші відносини із соціумом.

Суттєвий вплив на формування всебічно розвиненої, національно свідомої, соціально активної особистості має організація виховної роботи в закладах освіти, результативність якої втрачається в онлайн-умовах. Тривале

дистанційне навчання призвело до втрати живого учнівського середовища, яке формує в здобувачів освіти м'які навички.

У подоланні виховних втрат потрібно вибудувати виховний процес таким чином, щоб він став невід'ємним складником освітнього процесу орієнтованим на загальнолюдські цінності. Виховання повинно бути наскрізною лінією роботи закладів освіти, її не можна й не треба відділяти від стратегії розвитку закладів. Незважаючи на воєнний стан, сьогодення вимагає від нас максимальної згуртованості та консолідації зусиль для прийняття виважених ефективних рішень й заходів щодо подолання освітніх втрат. Як один із шляхів побудови в освітньому просторі ефективної системи подолання навчальних, виховних, фізичних та психологічних втрат вихованців, учнів, на підставі листа Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 09.06.2023 № 04-24/13-2023/124745 щодо виконання рекомендацій, зазначених у рішенні Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 07.06.2023 «Про затвердження Рекомендацій слухань у Комітеті на тему: «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання» і розроблено Програму громади «Подолання освітніх втрат і розривів на рівні загальної середньої освіти у Кременській міській територіальній громаді на 2026-2027 роки». Програма розрахована на 2026 та 2027 фінансовий рік.

Усі визначені Програмою заходи відповідають державній соціальній політиці й узгоджуються з основними положеннями Конвенції ООН про права дитини та іншими міжнародними документами.

Програма має відкритий характер, може корегуватися, конкретизуватися, змінюватися, доповнюватися в залежності від реальних умов. Упровадження Програми не виключає також реалізацію інших програм і проєктів, може синтезуватися та інтегруватися з ними.

III. Мета та основні завдання

Метою Програми є реалізація заходів, спрямованих на подолання освітніх втрат здобувачів освіти, викликаних особливостями організації освітнього процесу у 2026-2027 році.

Цієї мети передбачається досягти шляхом вирішення таких основних завдань у закладах освіти громади:

- розробка науково-теоретичних засад та відповідних їм консультативно-методичних рекомендацій і заходів, спрямованих на подолання освітніх втрат здобувачів освіти;

- розроблення інструментарію для діагностування рівня опанування учнями навчального матеріалу, яким вони оволодівали в умовах воєнного часу самостійно або з використанням технологій дистанційного навчання та запровадження коригуючого навчання;

- організація консультативно-методичної роботи з підготовки та стимулювання педагогічних працівників ліцеїв до подолання освітніх втрат учнів (навчальних, виховних, фізичних, психологічних), опанування навичками гнучкого планування;

- ознайомлення педагогічних працівників із можливостями впровадження різноманітних видів профілактичної, фізкультурно-оздоровчої та здоров'язбережувальної діяльності для збереження і зміцнення здоров'я вихованців, учнів під час уроків;
- підвищення мотивації здобувачів освіти до фізичної активності;
- забезпечення комплексної психологічної й емоційної підтримки учасників освітнього процесу в умовах війни;
- адаптація освітніх стратегій та освітнього процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти, враховуючи рівень їх освітніх втрат, місце проживання, соціальні ресурси родин, отриманий дітьми та підлітками травматичний досвід тощо;
- консолідація й ефективне використання наявних ресурсів для створення та результативного функціонування системи з подолання освітніх втрат дітей, учнів;
- мінімізація освітніх втрат та підвищення якості надання освітніх послуг;
- інтеграція у міжнародний освітній простір з питань подолання освітніх втрат.

IV. Очікувані результати

Виконання основних завдань і заходів Програми забезпечить:

- підвищення професійної компетентності та мотивації педагогічних працівників закладів освіти до подолання освітніх втрат учнів (навчальних, виховних, фізичних, психологічних, соціокультурних);
- спрямування професійних спільнот педагогічних працівників на обмін досвідом та інструментарієм щодо подолання освітніх втрат, впровадження кращого вітчизняного та міжнародного досвіду з цього питання;
- створення в закладі освіти дієвої системи з подолання освітніх втрат здобувачів освіти;
- здійснення якісної діагностики та оцінювання освітніх втрат, системне запровадження коригуючого навчання (коригування та подолання навчальних, виховних, фізичних і психологічних втрат);
- адаптацію освітніх стратегій, освітніх програм та освітнього процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти;
- підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання; їх оволодіння навичками самоаналізу, самонавчання;
- покращення академічної успішності, психічного, емоційного та фізичного здоров'я здобувачів освіти;
- мінімізацію освітніх втрат та підвищення якості надання освітніх послуг.

V. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання Програми

Досягти мети Програми передбачається шляхом:

- забезпечення додержання конституційних гарантій і створення умов для доступу громадян України до якісної загальної середньої освіти;

- сприяння підвищенню якості початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;

- підтримування освітнього процесу в закладах освіти;

- зміцнення та розвиток матеріально-технічної бази закладів освіти;

- підтримка педагогічної майстерності вчителів, надання їм об'єктивної інформації щодо якості освітньої діяльності, підвищення довіри до них.

Фінансування заходів, визначених Програмою, здійснюватиметься з урахуванням реальних можливостей місцевого бюджету, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

Програма короткострокова та передбачає вирішення зазначених проблем і здійснення відповідних заходів упродовж 2026-2027 років.

VI. Перелік завдань і заходів Програми

№ з/п	Основні завдання та заходи	Відповідальні
1.	Організація освітнього процесу у 2026-2027 роках відповідно до рекомендацій про проведення діагностування залишкових результатів навчання з урахуванням результатів моніторингового досліджень та потреби в подоланні освітніх втрат та розривів.	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради, Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
2.	Розробка індивідуальних навчальних планів для учнів, що мають початковий рівень знань з основних предметів. Проведення коригуючих занять.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
3.	Виділення годин варіативної частини навчальних планів для подолання освітніх втрат і розривів шляхом запровадження індивідуальних та групових консультацій для здобувачів освіти.	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради; Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
4.	Проведення коригуючих занять для подолання освітніх втрат і розривів.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
5.	Створення карт опорних знань навчальних предметів (дисциплін) для кожного класу.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
6.	Аналіз календарно-тематичного планування з метою виокремлення уроків для повторення, коригування, проведення консультацій.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
7.	Розробка діагностичних тестів для визначення рівня опорних знань у школярів та вимірювання освітніх втрат з конкретного предмета.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
8.	Проведення діагностичних робіт, моніторинг та аналіз рівня знань, умінь та навичок.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади
9.	Розробка плану подолання освітніх втрат і розривів відповідно скоригованих календарно-тематичних планів, карт опорних знань предмету та проаналізованих діагностичних робіт.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кременської міської територіальної громади

10.	Проведення навчальних занять, індивідуальних та групових консультацій відповідно до плану подолання освітніх втрат і розривів.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кремінської міської територіальної громади
11.	Проведення діагностичних робіт з метою перевірки подолання освітніх втрат і розривів.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кремінської міської територіальної громади
12.	Використання електронного засобу навчального призначення «Дидактичний мультимедійний контент» в режимі онлайн» для подолання освітніх втрат у початковій школі	Педагогічні працівники/працівниці ЗЗСО Кремінської міської територіальної громади
13.	Допомога учням (індивідуальні та групові консультації), які здобувають освіту в країнах тимчасового перебування.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кремінської міської територіальної громади
14.	Придбання засобів навчання для учнів закладів загальної середньої освіти пільгових категорій	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кремінської міської ради
15.	Сприяння підвищенню кваліфікації та професійного вдосконалення педагогічних працівників з питань ефективних механізмів виявлення та подолання освітніх втрат.	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кремінської міської ради, Кремінський центр професійного розвитку педагогічних працівників
16.	Використання платформи Всеукраїнської школи онлайн для виявлення та подолання освітніх втрат.	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кремінської міської територіальної громади
17.	Забезпечення здобувачів освіти електронними засобами для дистанційного навчання.	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кремінської міської ради
18.	Спланувати проведення практичних занять, майстер-класів, тренінгів для вчителів з метою оволодіння ними методами, формами, прийомами оптимального складання траєкторії подолання освітніх втрат, удосконалення навичок роботи з ресурсами, за допомогою яких можна розробляти навчальний контент (інтерактивні вправи, тести, ментальні карти, інфографіка, робочі зошити, опорні схеми, відео, анімації, онлайн-дошки для співпраці тощо)	Управління освіти, культури, молоді та спорту Кремінської міської ради, Кремінський центр професійного розвитку педагогічних працівників
19.	Інтенсифікувати та спростити засвоєння навчального матеріалу за рахунок інтерактивних, компетентісно орієнтованих форм роботи, розробки карток опорних знань із предметів навчального плану (для поновлення знань) тощо	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кремінської міської територіальної громади
20.	Використовувати контент освітньої платформи «Всеукраїнська школа онлайн», інших інтернет-ресурсів для організації змішаного та дистанційного навчання, самоосвіти здобувачів освіти, подолання освітніх втрат	Адміністрації закладів загальної середньої освіти Кремінської міської територіальної громади

Виконання завдань та реалізація заходів Програми, що передбачають подолання освітніх втрат і розривів на рівні загальної середньої освіти, сприятиме розвитку освіти в Кремінській міській територіальній громаді та підвищенню рівня навчальних досягнень здобувачів освіти.

VII. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Забезпечення координації і контролю за ходом виконання Програми покладається на управління освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради. Співвиконавці Програми до 5 січня звітують про її виконання управлінню освіти, культури, молоді та спорту Кременської міської ради.

**Заступник начальника військової
адміністрації з житлово-комунальних
та соціальних питань**

Наталя МАКОГОН

**Начальник управління освіти,
культури, молоді та спорту**

Олександр КУЗЬМЕНКО